

Szent-Györgyi Albert és a szegedi egyetemi diákegység

Szabadegyetem Szeged
2012. november 21.

Jancsák Csaba PhD,
adjunktus SZTE JGYPK
jancsak.csaba@ifjusagkutatas.hu

TAG-ek

Az előadás kulcsszavai:

felsőoktatási autonómia

hallgatói demokrácia

egyetemi mikroklíma

egyetemi polgárok

campus-lét

hallgatói öntevékenység

a reneszánsz ember

egyetemi ifjúság a perifériáról a centrumba

JUVENTUS VENTUS

város eddig is mindent megtett a soproni főiskola érdekében, a menzát rövidesen felállítják

és már el is járt a kultuszminisztériumban a soproni műegyetem kibővítése érdekében.

A Nobel-díjas Szent-Györgyi Albert professzor lett a Horthy Miklós-Tudományegyetem első rektora

Szeged, október 29.

Kedden a korareggeli órákban Szegedre érkezett Szily Kálmán dr. államtitkár. Az államtitkár azonnal az egyetem Dugonics-téri központi épületébe hajtatott, ahol az ekkorra már összegyűlt egyetemi tanárokkal megkezdte a tanácskozást az egyetem tanácsának megalakítása, valamint a rektorválasztás végeit. A tanácskozások egész délelőtt tartottak, amikor az államtitkár és a professzorok szűk körű ebédet vettek.

tek részt. Délután

az egyetemi tanárok Szily államtitkár kezébe letették a hivatali esküt,

majd tovább folytatták a tanácskozásokat. A rektorválasztás eredménye csak a késő esti órákban lett köztudomású, amelyről az egyetem ma ad ki hivatalos közleményt. **Értesülésünk szerint a Horthy Miklós-Tudományegyetem első rektora Szent-Györgyi Albert a világhírű Nobel-díjas professzor lett.**

Radikális intézkedéssel kell segíteni a tűzifainségen

A
titká

A
jainak
adta a
függő
tezésse
tagot
harc
siszta
erők é
séggel

A
szóló
győző
tokat

A
rának
bizatás
jesen
Mutti
aki m
a közn
Gorla
nemze
ügyi

Sz

Szegedi Új Nemzedék 1940.10.30. 3p

Fotó: Kószó István, 1936

A szegedi felsőoktatás hallgatói statisztikai adatai (1940-1944)

	1940/41	1941/42	1942/43	1943/44	1944/45
Orvostudományi kar	315	389	413	461	68
Bölcsészeti kar	111	118	132	159	41
Mat. Term. tud. kar	139	150	155	161	41
Gyógyszerészhallg.	90	143	127	121	8
Tanárjelöltek	413	411	383	374	20
Polg. isk. tanárképző	175	174	330	93	12
Összesen	1243	1385	1540	1369	190

Forrás: Szeged története 4. köt.

Az ifjúság aktív részvétele

Nem tekinthető a döntéshozatalba való bevonódásnak

- ha a fiatalokat manipulálják,
- ha „dekorációnak” használják őket,
- ha kiválogatják az „okos” és „szép” szószólókat.

Az ifjúsági részvétel leírására négyfokú tipológiát használunk.
(Ezek egyfajta indikátorként jelzéseket is adnak arra vonatkozóan, hogy a felnőtt világ miképpen fordul az ifjúság világa felé, azaz *problémaként* vagy *erőforrásként* kezeli az ifjúságot.)

Az első lépcsőfok az, amikor megkérdezik a fiatalok véleményét és (de) a felnőttek meghozzák a döntéseket.

A második lépcsőfok az, amikor a döntéseket a felnőttek kezdeményezik, de a fiatalokkal együtt hozzák meg azokat.

A harmadik szinten a fiatalok kezdeményezik és hozzák meg a döntéseket és ők irányítják a megvalósítást is.

A negyedik participáció típus az, amikor a fiatalok kezdeményezik a döntéseket, és a döntéshozatalba bevonják a felnőtteket, akik be is kapcsolódnak.

Arnstein (1969) és Hart (1992) nyomán

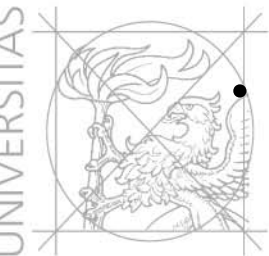
Dr. Polner Ödön (1940.11.29.):

„Tekintettel arra, hogy a legtöbb egyesület, úgy látszik, szabálytalanul alakult meg, és többé-kevésbé az egyetemen kívül álló tényezők befolyása alatt működik, javaslom, hogy az egyetem tanácsa oly hirdetmény és felhívás kibocsátását határozza el, amely szerint a Ferenc József Tudományegyetem által eddig elismert, vagy engedélyezett ifjúsági egyesületek itteni működésének jogalapja, azáltal, hogy ez az egyetem Kolozsvárra távozott, megszűnt, s ennélfogva a Horthy Miklós Tudományegyetem hallgatói ez egyesületekbe újonnan nem léphetnek be, s amennyiben eddig tagjai voltak, onnan kilépni kötelesek.

Szabadságukban áll azonban a tfl. szabályzatnak megfelelően új egyesületeket alkotni. Az ennek alapján az egyetem tanácsához bemutatandó alapszabály-tervezetek azután az egyetemi tanács által lesznek megbírálandók, s ennek megfelelően vagy átalakítás végett visszaadandók vagy megerősítés végett a VKM-hez felterjesztendőek.”

CsML VIII. 5. (Horthy Miklós Tudományegyetem Rektori Hivatal iratai)

5. doboz 389/1940-41.

1940: XXXIX tc. (a képviselőház december 11-én, a felsőház december 18-án fogadta el)

Miniszteri jogkörök:

- **egyetemekre és főiskolákra felvehető hallgatók számának meghatározása**
- **a felvétel alapvető politikai, erkölcsi feltételeinek meghatározása**
- **a diákjóléti gondozás központi megszervezésének felügyelete**
- ***az egyetemi és főiskolai egyesületek főfelügyelete***
- ***miniszteri jog meghatározni, hogy a hallgató milyen feltételek mellett lehet tagja olyan egyesületnek, amely nem áll egyetemi vagy főiskolai hatóság alatt***

1940. december 13. 11.00
Szukováthy téri épület
Auditorium Maximum

Szent-Györgyi Albert dr. bejelentette, hogy megteremti a szegedi egyetemi hallgatóság diákegységét

Az ifjúság lelkesen csatlakozott a rektor kezdeményezéséhez. — A katedra lépcsője ezentul nem választja el a professzort a diáktól — mondotta Szent-Györgyi Albert

Pénteken délelőtt 10 órakor a professzorok meglepetésszerűen azt közölték a szegedi Horthy Miklós Tudományegyetem ifjúságával, hogy Szentgyörgyi Albert dr. rektor azonnali tanítási szünetet rendelt el és meghívja az egyetem diákságát a Szukóváthi-téri auditorium maximumba, ahol fontos bejelentéseket kíván tenni. A tantermekből és a különböző laboratóriumokból a legnagyobb várakozással siettek át a hallgatók a bölcsészkar nagy előadóterembe, amely 11 órára már zsúfolásig megtelt. A különböző fakultások diáksága, kisebb-nagyobb csoportokba verődve, találgatta a rendkívüli nagygyűlés összehívásának előzményeit és a rektor várható bejelentését.

Negyed 12-kor a közel ezer főnyi ifjúság szűnni nem akaró tapsai közepette bevonultak a professzorok is, akik közül ott láttuk Banner Jánost, Sik Sándort, Halasy-Nagy Józsefet, Greguss Pált, Kiss Árpádot, Veress Elemért, Ivánovics Györgyöt, valamint a magántanárokat és tanársegédek népesebb csoportját. Tetőfokra hágtak a várakozás izgalma, amikor Szentgyörgyi Albert rektor belépett a tereembe, hirtelen alant két magyaros szabadságszavak.

A tapsvihar elmúltával szólásra emelkedett Szentgyörgyi Albert és többek között a következőket mondotta:

— Tisztelet egyetemi polgárság! Ezen az egyetemen új hangulat van kialakulóban. Az egyetemi katedra lépcsője ezentul nem választja majd el a professzort és a tanítványt egymástól. Meg szeretném próbálni a mi egyetemünk ifjúságát egy egyszerű tömöríteni. Az első célom és feladatam, hogy az egyetem legyen az ifjúság és az ifjúság az egyetemé.

A rektor ezen szavai érjési tüsszappsal fogadta az ifjúság és ettől kezdve ügyesülve percekint megszalkította ez a tel-eszenyilvánítás a rektor előterjesztését.

— Mint hazafinak, — folytatta Szentgyörgyi Albert, — célom: az ifjúságnak megadni a lehetőségeket a teljes lelki kifejlődésre, mert az egyetemi polgár első hazafias kötelessége a teljes átkéntes műveltség megszervezése. A kor hibája: hogy nem embereket, hanem tömegeket képez, éppen ezért kell emberekből embereket tenni államgátlak. Ehhez legelőször az a felelősség tudat kialakításával juthatunk közelebb, tehát

az egyetem vezetéseben is szeretnénk adni az ifjúságnak.

Mert az eddigi diákelet szegényes volt, hiszen pesti érdeklődéseket próbálták megszervezni az ifjúság, ez persze lehetetlen vállalkozás volt.

Az új diákegység senki ellen sem akar fordulni,

világéneket sem akar rákörtölni az ifjúságra.

A rektor beszédének további folyamán feltette a kérdést, hogy kívánja-e az egyetem ifjúsága az egységet? A zúgó igenlés után megköszönte a diákság bizalmát és kijelentette, hogy minden erejével egy tökéletes diákszervezet megteremtésén fog fáradozni.

Az előterjesztés után bemutatta a rektor a diákegység tetszetős egységsapkáját, amit Banner János professzor tervezett németi tanulmányozások alapján. A ső-

tétkék szövetsapkán világoskék zsinórozás látható és a címer helyén a Horthy-család családi színeiből összetett dísz, ezzel is emlékeztetni akarván arra, hogy a szegedi egyetem ifjúságát milyen közvetlen szálak fűzik az Universitas névadójához, Magyarország Kormányzójához.

A sapkák bemutatásakor megjegyezte Szentgyörgyi rektor: *«eddig nagy gondja volt, hogy mit is adjon a tanács fejére?»* Az őszintte derűtséget keltett megjegyzés után azt is bejelentette a rektor, hogy a diákegység megvalósulása esetén az egyetem professzorai és tanácsa

Miért

a 1

Franciáország elég tanujelű a sük iránt nem az az érdeklődés a lére került, van — a romlás sorsának szűl, zonyasága szeriut franciá országban Hogr Anglia, zél a francia flo hatalmas terület feladatát megtei nek már Olaszország is nagy szükség támogatására, ei pillanatban tört érdemvevő esz is renthető, a esésével minden hogy miért rag eszköz a franci vajó esáblásá indokolja azoba melyeket Anglia mikéds céljából nyvel dapon a kárgától, hogy N fegyversenyében lólasáró vagy f sen lemondott?

A harag és b nácsod ugyan, e bap ritkán enged meg magának azt a fényűzést, hogy ne az érdekektől vezesse magát. Különösen pedig éppen Anglia az az ország, amely még a bosszújának is csak akkor szokott szabad lefolyást engedni, ha egyáltalán kézzelfogható haszonra tudott szert tenni. Az oráni merénylőknek is meg volt a maga hálaozott célja:

Anglia szemel velett a francia gyarmatokra, terveinek azonban újában állott a francia flotta, mely nélkül Franciaország számára lehetetlenné vált volna gyarmatainak megvédelése. Itt derül ki, hogy milyen előrelátó volt Németország, az angol lélek és történelem milyen alapos ismerőjének bizonyult, amikor sokak előtt talán nem egészen érthető gesztussal lemondott arról, hogy a tehetetlenségben mindezen kényszerűl Franciaországtól a flotta kiadását követelje.

Ha a győzők Franciaországot tengeri hajerejével megfosztották volna, mi sem akadályozhatta volna meg, hogy Anglia a tengelyhatálynak számára megközelíthetetlen francia gyarmatokat már rég kezébe ne kaparintsa. Franciaországnak azonban éledeked, hogy gyarmatbirodalmát megtartsa és Németország tudta, hogy mindent meg is fog tenni megvédelmezésére.

is az új tömörítés sapkáját ifjúság viselni.

A nagygyűlés ezután közös megbeszélő egyetemes alakult át, amelyen a rektor felszólítására az egyetemi ifjúság szónokai is előadták terveiket az új mozgalommal kapcsolatban. Strausz Gyula, Técsi János, Talpai Béla, Dobay József és Serfőző Rózsa egyetemi hallgatók hozzászólásai után Greguss Pál dr. professzor Szentgyörgyi rektorban az ifjúság barát-

Szent-Györgyi Albert dr. bejelentette, hogy megteremti a szegedi egyetemi hallgatóság diákegységét

Az ifjúság lelkesen csatlakozott a rektor kezdeményezéséhez. — A katedra lépcsője ezentul nem választja el a professzort a diáktól — mondotta Szent-Györgyi Albert

Pénteken délelőtt 10 órakor a professzorok meglepetésszerűen azt közölték a szegedi Horthy Miklós Tudományegyetem ifjúságával, hogy Szentgyörgyi Albert dr. rektor azonnali tanítási szünetet rendelt el és meghívja az egyetem diákságát a Szukóváthi-téri auditorium maximumba, ahol fontos bejelentéseket kíván tenni. A tantermekből és a különböző laboratóriumokból a legnagyobb várakozással siettek át a hallgatók a bölcsészkar nagy előadóterembe, amely 11 órára már zsúfolásig megtelt. A különböző fakultások diáksága, kisebb-nagyobb csoportokba verődve, találgatta a rendkívüli nagygyűlés összehívásának előzményeit és a rektor várható be-

tétkék szövetsapkán világoskék zsinórozás látható és a címer helyén a Horthy-család családi színeiből összetett dísz, ezzel is emlékeztetni akarván arra, hogy a szegedi egyetem ifjúságát milyen közvetlen szálak fűzik az Universitas névadójához, Magyarország Kormányzójához.

A sapkák bemutatásakor megjegyezte Szentgyörgyi rektor: *«eddig nagy gondja volt, hogy mit is adjon a tanács fejére?»* Az őszintte derűtséget keltett megjegyzés után azt is bejelentette a rektor, hogy a diákegység megvalósulása esetén az egyetem professzorai és tanácsa

a helyzet alapjelleget nem is változtathatnak.

Ha de G-ulle tábornokot, a francia gyarmatokkal kapcsolatos angol érdekek kizsáldalóit és a dakari, valamint libreville-i rajtaütés vezetőjét Churchill Londonba rendelte, ugy ezt a hírt csak úgy értelmezhetjük, hogy az angol kormány, új utasításokkal akarja ellátni.

Nem csodálunk, ha de Gaulle tábornok londoni látogatását egy új dakari vagy libreville-i eset követné. Ez az angol politika azonban kérdő és kétségbeesett játék, mely nagyon viseli a csupasz életért küzdő ember pszichológiájának bolygását, aki már a lehetetlent is meg akarja kísérelni. Franciaország megmutatta, hogy gyarmatainak védelmére komolyan veszi. Vajon mi biztosítéka van Angliának, hogy Franciaország mindvégig csak védekező állásponton fog szorítkozni?

(M. N.)

Megnyílt
a Hungária virág szelvé. Gyönyörű alkalmi csokrok esküvőre névnapokra. Szíves partizásait kéri a tulajdonos:
Hungária virág szelvé
Széchenyi tér 15. sz.

Szegedi Napló 1940.12.14. 5p

Minden eddigi hatást felülmúló siker miatt
KET NAPRA PROLONGÁLUNK KELLETT
a magyar aranyfilmet;

Zárt tárgyalás

Szombatra és vasárnapra ajánlatos jegyről
elővételben gondoskodni! 5, 7, 9

Széchenyi Múzeum

A Turul Szövetség hírei

Szerdán délután 3 órakor rendkívüli vezértanácsi tábort tartott a kerület, amelyen megjelentek dr. Veress Elemér és Jung Péter primus magister bajtársak is. Az egyesületek vezérei beszámoltak működésükről, majd az új egyetemi egyesülettel kapcsolatos észrevételeiket adták elő.

Szerdán este 6 órakor fogadta dr. Szent-Györgyi Albert rektor a turulista ifjúság küldöttségét. A küldöttségben részt vett a fővezérség, a kerületi vezérség, a szegedi, hódmezővásárhelyi, és szentesi bajtársi egyesületek vezérségei. Babiczky Ede kerületi vezér kérte az egyetem rektorát, mint az ifjúság megértő támogatóját, hogy a Turul Szövetséget úgy kezelje, mint a többi egyetemi és főiskolai egyesületet. A Turul Szövetség 22 év alatt megmutatta, hogy méltó az elismerésre, mert ezen idő alatt sok olyan reformnak volt előharcosa, hirdetője, melyet ma már törvény biztosít. Kérte, hogy engedje be a Turult az egyetemre, mert a Turul volt a szegedi egyetem első bajtársi egyesülete. Az ország más egyetemén mindenütt helyet, elismerést, sőt támogatást kap ez az egyesület, egyedül a szegedi egyetemen nem kap még helyiséget sem. Kérte, hogy miután más már meglévő és most alakuló egyetemi egyesületek minden helyiséget lefoglaltak, adja oda az orvostudományi, „Csaba” és gyógyszerészek „Rákóczi” bajtársi egyesületeinek az egyetem használaton kívül helyezett sötét pincéjét. „Mi ott is magyar fajunkért, nemzetünkért fogunk dolgozni.”

Fitos Vilmos országos vezér ismertette ezután a parlamentben elhangzottakat, majd a fővezérség azon tervét tárta elő, mely szerint a Nemzeti Diákszövetség keretén belül négy párhuzamos vonalban kívánják megoldani az egységes egyetemi és főiskolai diákszervezetet. Első vonalba kerülnek a faji alapon szervezett ifjúsági egyesületek, második vonalba az érdekképviseleten alapuló, minden karon felállítandó segítő egyesületek, harmadik vonalba a vallásfelekezeti egyesületek, negyedik vonalba pedig az egyetemi sportegyesületek.

A vidéki bajtársi egyesületek nevében dr. Halász Szabó László a szentesi bajtársi egyesület vezére kérte a rektort, hogy a „Turul” Szövetséget minden körülmények között vegye pártfogásba, mert olyan nevelést adott ez a múltban, amelyre csak büszkék lehetünk. Mi, vidéki vezetők — mondotta — jól tudjuk azt, akiknek ez az egyetem adott szakműveltséget és ez a szövetség adott világnézetet, hogy nélkülük a nevelés nélkül nem állottuk volna meg olyan egyenesen és oly szilárdan azokat az őrhelyeket, amelyeket számunkra a nemzet kijelölt.

Az egyetem rektora az ifjúsági vezetők szavai után kijelentette, hogy az ő általa életrehívott egyetemi ifjúsági egyesület egyetlen más egyetemi egyesület ellen sem irányul, de ő csak a saját egyesületét támogatja, mert az nem frakcionál, annak minden egyetemi hallgató tagja lehet, s neki az egyetem érdekét kell tekinteni.

A küldöttség ezt tudomásul véve „Hajrá Turul!” kiáltással távozott, majd egy órára kihallgatást tartott.

A Turul Szövetség hírei

Szerdán délután 3 órakor rendkívüli vezértanácsi tábort tartott a kerület, amelyen megjelentek dr. Veress Elemér és Jung Péter primus magister bajtársak is. Az egyesületek vezérei beszámoltak működésükről, majd az új egyetemi egyesülettel kapcsolatos észrevételeiket adták elő.

Szerdán este 6 órakor fogadta dr. Szent-Györgyi Albert rektor a turulista ifjúság küldöttségét. A küldöttségben részt vett a fővezérség, a kerületi vezérség, a szegedi, hódmezővásárhelyi, és szentesi bajtársi egyesületek vezérségei. Babiczky Ede kerületi vezér kérte az egyetem rektorát, mint az ifjúság megértő támogatóját, hogy a Turul Szövetséget úgy kezelje, mint a többi egyetemi és főiskolai egyesületet. A Turul Szövetség 22 év alatt megmutatta, hogy méltó az elismerésre, mert ezen idő alatt sok olyan reformnak volt előharcosa, hirdetője, melyet ma már törvény biztosít. Kérte, hogy engedje be a Turult az egyetemre, mert a Turul volt a szegedi egyetem első bajtársi egyesülete. Az ország más egyetemén mindenütt helyet, elismerést, sőt támogatást kap ez az egyesület, egyedül a szegedi egyetemen nem kap még helyiséget sem. Kérte, hogy miután más már meglévő és most alakuló

„A diáknagygyűlés után a turulista egyetemi ifjúság küldöttsége megjelent a rektor előtt és a szegedi kerület turulista vezére arra kérte Szent-Györgyi Albertet, hogy támogassa a Turul Szövetséget. Engedje be a Turult a szegedi egyetemre, mert **míg az ország minden egyetemén van helye a Turul Szövetségnek, addig Szegeden még helyiséget sem kapott.** Szent-Györgyi Albert rektor a Turul-vezérek kérése után kijelentette, hogy nincs módjában a Turult éppúgy támogatni, mint például az általa létrehívott diákegység szervezetét. Nem támogathatja a Turul Szövetséget, mert ő **csak saját diákegyesületét támogatja, amely nem frakcionál, amely nem osztja meg az egyetemi diákságot helyi érdekképviselési-, vallásfelekezeti-, és sportegyesületekre,** hanem a megoszthatatlan diákegységet teremti meg. Ennek az egyetemi egységes diákfrontnak minden egyetemi hallgató tagja lehet, ez az egyetem érdeke, ebben a kérdésben nem tekinthet semmi más érdeket, csak az egyetemét.”

Magyar Nemzet 1940.12.21.

A Turul küldöttsége Szent-Györgyi rektornál

- Babiczky Ede kerületi vezér
 - Fitos Vilmos országos vezér
 - dr. Halász Szabó László a szentesi bajtársi egyesület vezére
- kérték a rektort, hogy a Turul Szövetséget minden körülmények között vegye pártfogásába

Az egyetem rektora kijelentette, hogy az ő általa életre hívott egyetemi ifjúsági egyesület egyetlen más egyetemi egyesület ellen sem irányul, de ő csak a saját egyesületét támogatja, mert az nem frakcionál, annak minden egyetemi hallgató tagja lehet, s neki az egyetem érdekét kell tekinteni.

A küldöttség ezt tudomásul véve „Hajrá Turul”-al búcsúzott a több mint egy órás kihallgatásról.

Szegedi Napló 1940. december 21. 3. oldal

Választások az Egyetemi Diákegységben (1941. február 17-21., 54 kari képviselő)

„A választás minden hivatalos jelölés nélkül, a hallgatók közbizalmából történt: eredmények karonként és évfolyamonként a következők:

Orvoskar I. évesek: Dávid Gábor, Györkei Ferenc, Marton János, Ornos Jenő és Szalai Elemér; II. évesek: Chiovini Károly, Branyiczky László, Diczfalussy Egon és Fiam Béla; III. évesek: Eöller Zoltán, Kósa Zoltán, Péter Pál, Sonkoly Kálmán és Tapodi Dömötör; IV. évesek: Géhet Kató, Lichtenecker István, Ravaszdi István és Szabó Mihály; V. évesek: Bogdándy György, Bánky Miklós, Buócz Ákos és Dér Béla.

Bölcsészkar I. évesek: Szabolcsi Gábor, Kiss Ottó Miklós és Horváth István; II. évesek: Gauser József és Gyulai Lenke; III. évesek: Dobay József, vitéz Lőrincz József és Serfőző Rózsa; IV. évesek: Strauss Gyula, Rostár Otília és Ligeti Aranka.

Mathematikai- és természettudományi Kar I. évesek: Mátéffy Jenő, Tóth Margit, Bácsi Zoltán és Horváth János; II. évesek: Koczka István, Szotyory Kató és Grassely Gyula; III. évesek: Horvai Rezső, Némethy László és Tóth Kata; IV. évesek: Szabó Róza és Talpai Béla.

Gyógyszerészjelöltek: Rácz György, Kéler Stefánia, Réthy Árpád, Tóth Adorján, Barátfy László, Lukács Vladimir, Técsy László és Későy István.

A választmány tagjai elektorok is, akik maguk közül a folyó hó 26-ára összehívott elnök- és tanácsválasztó ülésen megválasztják a Diákegység tisztikarát.

Az Egyetemi Diákegység egyébként vasárnap, 23-án este a Tisza szálló nagytermében farsangzáró Rongyos Bálát rendeznek, amelyen csak beiratkozott egyetemi hallgatók vehetnek részt. Az ötletes plakátok felhívása szerint ezen a bálon kötelező a felismerhetetlenné tevő műorr és hangulatsapka viselése. Egyetemi körökben nagy érdeklődéssel várják a zártkörű mulatságot.”

Szegedi Napló 1941. február 21. 4. oldal

Szent-Györgyi rektor előadása a diákegység céljairól

Szeged, február 27.

Csütörtökön délután hat órai kezdettel tartotta a nagy érdeklődéssel várt előadását dr. Szent-Györgyi Albert rektor az egyetem aulájában. A diákegységről.

— Mikor rektorrá választottak, — kezdte az előadó, — feltettem magamnak a kérdést, tulajdonképpen mi a rektor, s továbbmenőleg az egyetem feladata?... Az egyetemek régi évszázadok óta a tudósok gyülekezete volt, akik együtt jöttek, s eredményesebben tudtak búvárkodni. Ma azonban az élet — állapította meg Szent-Györgyi rektor —, új feladatokat is ró az egyetemre, amelyet igyekezni kell teljes mértékben teljesíteni. Ma az egyetem a közéletre nevel. Az állam az egyetemre küldi a tömegeket, hogy ott az életre, a közéletre előkészítsék őket, s ezáltal az egyetem az állam szervezetévé válik.

A következő kérdés, melyik az az embertípus, amely a közélet vezetésére, általában az életben való helytállásra nézve a legalkalmasabb?... Ennek a kérdésnek a vizsgálatánál arra a megállapításra jutunk, hogy a szaktudáson kívül rendkívül fontosak a jellembeli tulajdonságok, azonkívül a kedély, a kezdeményező erő, s azonkívül még sok más tulajdonság bír fontossággal, hogy a helytálló, életrenevelt embertípus kialakuljon...

Ha azt a kérdést vizsgáljuk, hogy az egyetemnek milyen eszközei vannak a nevelésre, akkor arra az eredményre jutunk, — állapította meg az előadó —, hogy az egyetemi ifjúság legeredményesebben önmagát nevelheti. Tudatosítani kell bennük a vágyat egy szebb, magasabb színvonalu, értékesebb élet után, hogy nekik nemcsak kötelességük a fejlődés, hanem joguk is haladni, fejlődni, tökéletesedni.

Ezeket az eszméket és gondolatokat akarta akarta megvalósítani a szegedi diákegység mozgalom, amelyet olyan nagy szeretettel és érdeklődéssel karolt fel és értett meg a szegedi diákság, amely még a kezdeményezőket is meglepte. Az elgondolás az, hogy az egyetemi hallgató elsősorban az, s ezt kell benne tudatosítani. Az egyetemet nemcsak tantermek sorozatának, s könyvek tárának érezze, hanem otthonának, ahol ő a maga diáktársadalmában minden vonatkozásban előkészülhet az életre, s a diákéletben valóságos előiskoláját járja a későbbi, igazi életnek.

Ezután az előadó a szegedi diákegység mozgalmának eddigi eredményeiről számolt be a hallgatóság érdeklődése mellett.

Megemlítette az első decemberi vitaestet, melynek átütő sikere volt a diákság körében. Megemlítette a jólsikerült diákbalat, Horthy Miksa kormányzó fővédnöksége alatt, s hangsúlyozta, hogy a valóságban egy nagy bánat a megrendezés hiányzó szellemi, szociális szellemet, szervezőudást igénylő munka, amely kitűnő nevelő közeg az ifjúságnak. Hasonló nevelői céllal készült az ifjúság az Egyetem Színjátszó Társaságában a Hamlet előadására, amelyet márciusban mutat be az ifjúság a szegedi Városi Színházban. Végül, legutoljára, a diákontról szólt a professzor, amely a központi egyetem életében már a közeli napokban megemlékezik.

Ha azt a kérdést vizsgáljuk, hogy az egyetemnek milyen eszközei vannak a nevelésre, akkor arra az eredményre jutunk, — állapította meg az előadó —, hogy az egyetemi ifjúság legeredményesebben önmagát nevelheti. Tudatosítani kell bennük a vágyat egy szebb, magasabb színvonalu, értékesebb élet után, hogy nekik nemcsak kötelességük a fejlődés, hanem joguk is haladni, fejlődni, tökéletesedni.

A következő kérdés, melyik az az embertípus, amely a közélet vezetésére, általában az életben való helytállásra nézve a legalkalmasabb?... Ennek a kérdésnek a vizsgálatánál arra a megállapításra jutunk, hogy a szaktudáson kívül rendkívül fontosak a jellembeli tulajdonságok, azonkívül a kedély, a kezdeményező erő, s azonkívül még sok más tulajdonság bír fontossággal, hogy a helytálló, életrenevelt embertípus kialakuljon...

— Ezeket az eszméket és gondolatokat akarta akarta megvalósítani a szegedi diákegység mozgalom, amelyet olyan nagy szeretettel és érdeklődéssel karolt fel és értett meg a szegedi diákság, amely még a kezdeményezőket is meglepte. Az elgondolás az, hogy az egyetemi hallgató elsősorban diák, s ezt kell benne tudatosítani. Az egyetemet nemcsak tantermek sorozatának, s könyvek tárának érezze, hanem otthonának, ahol ő a maga diáktársadalmában minden vonatkozásban előkészülhet az életre, s a diákéletben valóságos előiskoláját járja ki a későbbi, igazi életnek.

Szegedi Új Nemzedék 1941.02.28. 5p

SZEI otthonának ünnepélyes megnyitása: 1941. március 15.

**Tárgy: Szegedi Egyetemi Ifjúság alapszabályainak
felterjesztése**

Nagyméltóságú Miniszter Úr!

Van szerencsém mély tisztelettel jelenteni, hogy a Szegedi Egyetemi Ifjúság egyesület megalakult. Ebből az alkalomból az egyesület alapszabályait jóváhagyás végett két példányban mellékelten felterjesztem. Fogadja Nagyméltóságod mély tiszteletem nyilvánítását.

Szeged, 1941. március 24.

Szent-Györgyi Albert rektor

Szent-Györgyi Albert a Diákklubról

nak.

A SZEI központja egy tágas, egyszerűen, de ízlésesen berendezett diákotthon az egyetem központi épületében, ahol a diák pihenhet, olvashat, szórakozhat és diáktársaival találkozhat. A tágas előszobából háromfelé visz az ajtó. Az egyik visz a játszóterembe, ahol zöld ping-pong asztalok állnak. Mellette a derűs, nagy olvasó és társalgó. A harmadik ajtó megett egy derék altiszt már fillérekért tápláló eleséget és üdítő italokat ad. Kártya, alkohol, vagy illetlen beszédnek nincs helye a falakon belül.

Szegedi Híd 1941. május 2p

A SZEI bevételi forrásai

SZEI tagsági díja

„Értesítem a Szegedi Egyetemi Ifjúság tagjait, hogy az Egyesület tagsági díja az 1940/41. tanév II. félévére az egyetemi Quaesturában fizethető. A tagsági díj félévenként 1 P, azaz egy pengő.

Szeged, 1941. február 21.

Szent-Györgyi Albert rektor

CsML VIII. 5. (Horthy Miklós Tudományegyetem Rectori Hivatal iratai) 5. doboz 208/1940-41.

Pálffy József Szeged polgármestere 5000 pengő adományt ajánlott a diáklklub berendezésére

Back Bernát szegedi nagytőkés, felsőházi tag 1000 pengő támogatást adott

A Turul nem akadályoz meg senkit a szervezkedésben, ha ezért az eszményért küzdenek, ha világnézetiileg megmaradnak a keresztény és nemzeti eszményeknek nemcsak hangoztatásában, de áldozatos megvalósításában is.

De menthetetlenül szembeszáll minden olyan szervezkedéssel, amely zsidó, liberális pénzt fogad el és milliméternyire is eltér attól a szellemtől, amely 21 évvel ezelőtt az akasztófa árnyékában, börtönök mélyén fogadta meg, hogy egyszersmindenkorra leszámol az országot sírbataszító liberális rendszerrel.

Ha valaki ma ennek a szellemnek áll rendelkezésére, számára nincsen megbocsátás. A magyar ifjúság önérzete nem tűrheti, hogy róla a liberális lapok, a zsidók dicsőítően és elismerően szólnak.

Szegedi Egyetemi Ifjúság felépítése 1.

hivatások szerint

- orvosjelöltek
- gyógyszerészjelöltek
- vegyészjelöltek
- tanárjelöltek (bölcész és matematikus csoport)

Szegedi Egyetemi Ifjúság felépítése 2.

vezetés és szervezés szerint

- **Tanács** (a szakcsoportok vezetőiből és a munkaközösségek vezetőiből állt)
- **Választó, illetve Képviselő Gyűlés**
(az évfolyam-képviselőkből állt)
- **Számvizsgáló Bizottság**
- **Tájékoztató Szolgálat**
- **Összekötő Szolgálat**
(külső kapcsolatokat intézte)
- **Segítő Szolgálat**
(diákszociális ügyeket intézte)

Szegedi Egyetemi Ifjúság felépítése 3.

speciális munkák szerint

- **Magyarságismereti Munkaközösség**
- **Énekkar**
- **Magyar Szó Munkaközösség**
(Másutt: „Szép Magyar Szó Munkabizottság”)
- **Művészetkedvelők Munkaközössége**
- **Fotókedvelők Munkaközössége**
- **Sport Munkaközösség** (SZEAC)
- **Vallási Munkaközösség**
(Mária Kongregáció, Bethlen Gábor Kör, Luther Szövetség)
- **Színjátszó Társaság**

A *Magyarságismereti Munkaközösség*

vezető: Kiss Sándor Apponyi Kollégista. 25-30 fős csoport, feladata:

1: „Egyetemi hallgatókban felébreszteni a vágyat önmaguk, magyarságuk megismerésére. Öntudatosítani az egyetemi hallgatókban azt, ami magyar.”

2: Hungarológiai szakkutatás, falukutatás.

3: Falusegítés, nevelés.

Paraszttanfolyam-szervezés: 1942. január 7-22 – az első népfőiskola, melyet egyetemi hallgatóság szervezett.

Előzménye:

A **Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma** (1930-1937), amely Bethlen Gábor Körből és az agrársettlemment mozgalomból kiváló radikális tanya- és falukutatókból alakult meg. A tanyai és falusi parasztság életmódjának, életszemléletének megismerése volt a céljuk, hogy a tények feltárásával közelebb hozzák egymáshoz a városiak és a falusiak életszemléletét. Támogató oktatóik voltak: **Sík Sándor**, Solymossy Sándor, Várkonyi Hildebrand Dezső.

A SZFMK jeles tagjai: Buday György (elnök), Baróti Dezső, **Erdei Ferenc**, Hont Ferenc, **Ortutay Gyula**, Radnóti Miklós, **Reitzer Béla**, **Tomori Viola** (Berczeli Anzelm Károly, **Bálint Sándor**).

1937. (Tomori Viola) dudari falukutató tábor és konferencia (a SZFMK „hattyúdala”).

A Szegedi Fiatalok
Művészeti
Kollégiumának tagjai
a Dóm téren

Sík Sándor (1889-1963)
piarista tartományfőnök,
költő, irodalomtudós,
akadémikus, egyetemi tanár

A *Színjászó Társaság*

vezetője: Paku Imre

vezéralakja: Horváth István

Sikereikről beszámolt a Délmagyarország, a Szegedi Napló, a Magyar Nemzet, a Pesti Hírlap.

Előzménye:

A SZFMK (1930-37)

az 1930-as évek elején kezdeményezője volt a Szegedi Szabadtéri Játékok megszületésének, részt vállalt az előadások megszervezésében.

1933. augusztus 26-án adták elő Madách Imre: Az ember tragédiája című drámáját Hont Ferenc rendezésében.

Készülődés Az ember tragédiájára, 1933. augusztus 26.

*Az előtérben balról: Sziklai Jenő, Shvoy Kálmán,
Táray Ferenc (Lucifer) és Hont Ferenc, rendező*

Sík Sándor (1889-1963)
piarista tartományfőnök,
költő, irodalomtudós,
akadémikus, egyetemi tanár

Sziklai Jenő (1888-1944) színész, rendező.

A Színjátszó Társaság bemutatkozása (1941. március 8.)

— Ma délután mutatkozik be a Szegedi Egyetemi Ifjúság Színjátszó Társasága. A Szegedi Egyetemi Ifjúság Színjátszó Társasága, Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas rektor kezdeményezésére alakult meg és céljául tűzte ki, hogy mind az ifjúsággal, mind a nagyközönséggel megismeretteti a klasszikus írókat. A Színjátszó Társaságba tartozó egyetemi ifjúság nagy lelkesedéssel dolgozik és a hónap végén Shakespeare legremekőbb drámáját a Hamlet-et mutatja be a Városi Színházban. A Színjátszó Társaság azonban addig meg akarja nyerni a közönség bizalmát, éppen ezért ma délután öt órai kezdettel szavalódélutánt rendez, ahol a Társulat valamennyi tagja fellép. A műsoron a romantikus költők versei szerepelnek, akikről megelőzően Baróti Dezső tart előadást. Bevezetőt Sík Sándor mond. A közönség nagy érdeklődéssel tekint mind a ma délutáni előadás, mind pedig a Hamlet előadása elé.

mertette
rekvésel
célszerű
és lelki
utjára.
séges, j
nagyobb
Angliába
zése azo
Németer
két állat
titett kö
Befejezé
mat. (Ra
magyar
el. Meg
hatalmas

dalmasan keretet adott az előadott romantikus verseknek. A bemutatkozó előadók közül három nevet emelünk ki, mint olyant, akik az átlagtehetségeken túl alkalmasak komoly művek interpretálására. Ezek: *Horváth István*, *Szász Károly* és *Gyulay Lenke*. Körülbelül ez az értékelés sorrendje is. Közülük komoly színeszi értéket mutató tehetséggel *Horváth István* tűnt ki, aki Rostand: *Sasfiókjából* Metternich kalap-monológját igen figyelemreméltóan adta elő. Mellette *Szász Károly* és *Gyulay Lenke* intelligens és jó előadókésztségét, valamint közvetlenségét kell megdicsérnünk. Ők hárman toronymagasságban emelkednek ki a többiek közül.

Szegedi Új Nemzedék 1941.03.09. 13p

Egyszer már megírtuk, hogy nem mindenben helyeseljük a világirodalom egyik legnehezebb klasszikusának, a »Hamlet«-nek a színrehozatalát. Még a százéves szegedi jubileumot sem találjuk elég oknak erre. Egy szempontból azonban mégis érdemes volt ez a klasszikus előadás. Példát mutattak a szegedi színháznak, hogy hogyan kell hittel, lelkesedéssel és ambícióval klasszikust előadni. A szegedi színház bizony nagyon lehanyaglott színvonal mellett jól esett látni ezt a pontos szereptudással rendelkező »Hamlet« előadást. Mert mit láttunk eddig, az idén a szegedi színpadon? Nagyon sok rossz darabot,

Szegedi Új Nemzedék 1941.04.02. 7p

„A mi Hamletünk előadásánál nemcsak műkedvelésről van szó. Itt arról van szó, hogy egy csomó fiatalember összeáll, megtanul önzetlenül, önként vállalt fegyelemmel működni, felébred lelkében a dráma iránti szeretet, a színjátszás iránti tisztelet, megismeri a tiszta színpadi nyelvet, feltárul előtte az irodalom mélysége és így **a Hamlet előadásában résztvevő diákok lelkükben olyan értékeket fognak az egyetemről magukkal vinni, amelyeket semmiféle katedrai előadás nem tudna nekik nyújtani.** Azok a tanárjelöltek, akik a Hamlet előadásában szerepelnek, azok rossz tanárok már nem is lehetnek...”

(Szent-Györgyi Albert, Délmagyarország, 1941. április 2.)

CARLTON SZÁLLÓ

DUNAPART, TELEFON: 18-89-70.

SZÉP DUNAI TERRASZOK, DUNAPARTI FEKVÉS

Az 1941. évi XV. tc. [1941. augusztus 8.] (A házassági jogról szóló 1894. évi XXXI. tc. kiegészítéséről és módosításáról, valamint az ezzel kapcsolatban szükséges fajvédelmi rendelkezésekről) mindenkit zsidónak minősített, akinek két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született. Megtiltotta a vegyes házasságokat és a zsidó és nem zsidó közötti nemi kapcsolatot.

Öt és fél hónappal a nagysikerű Hamlet után **Horváth Istvánt**, a fiatalembert, aki ugyan reformátusnak született és mélyen vallásos volt, a nürnbergi törvények anyja révén zsidónak minősítették. **Tóth Kata** szintén református volt, szülei antiszemita áramlatokkal, gondolatokkal rokonszenveztek és kifejezetten ellenezték a két fiatal esetleges házassági tervét.

A fiú és a lány nem látott más kiutat, a pesti Duna-parton lévő Carlton Szállóban 1941. október 18-án szombaton öngyilkosságot követett el.

Horváth István 22 éves, 2. évfolyamos bölcsészhallgató

Tóth Kata 21 éves, 3. évfolyamos vegyészhallgató

Kata apukája: Tóth József szegedi órás és ékszerész

István apukája: Horváth István az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés (OMKE, 1904-) főtitkára

„nyilván olyan akadályok jelentkeztek a tervezett házasságkötés előtt, amelyeket lehetetlen volt legyőzniük és amelyek megakadályozták a házasságkötést. A közelmúltban érvénybe lépett törvényt nem léphették át. Amikor ezt a leküzdhetetlen akadályt látták maguk, szerelmük előtt, akkor határozatták el, hogy ha az életben nem egyesülhetnek, legalább a halálban lesznek egymáséi. A cián kéznél volt a vegyészkiasszonynál, tudták, hogy a méreg percek alatt, visszahozhatatlanul végez. És estére ott találták holttestüket a szállodai szobában. [...] Horlay István színésznek és feleségének jelentették be magukat.” (Délmagyarország, 1941. október 21. kedd, 5.p.)

„>>Ilyen közel az elmúláshoz, csak a szeretetem és a hitem él. A hitem, hogy nincsen halál, csak élet és újra élet<<, írta búcsúlevelében ifjabb Horváth István” (Temesi Ferenc: Por. Budapest: Magvető, 1986, 1987; 471, 637 p.)

Szent-Györgyi Albert 1941. október 18-án du. 5-kor, szűk körben, szegedi otthonában kötött házasságot Borbíró Máriával, második feleségével. Kedvenc diákjainak tragédiája mélyen lesújtotta.

Két szegedi huszárs diák megrázó tragédiája

Tóth Kata és ifj. Horváth István közös öngyilkosságát követelt el

(A Délmagyarország munkatársától) A színházi események híradói és tárgyilagossága köztelenül ráerőszelte, aki áprilisban egy megindítóan örömteli estén a jatekról és a műről, az egyetemi diákszínjátzókat Hamlet-jéről számolt be, megrázóvá az ifjúság hitének, lelkesedésének láttán, most itt áll a riport fájdalmas színterén, két fiatal holttest előtt és beszámolóra botlodozik a tolla a shakespearei tragédia szereplőiről, akik saját életükkel lettek mozdulatlan szereplői a shakespearei sorstragédiának. Valószínűleg sorstragédia az, ami bekövetkezett Hamlet lobogó, rajongó rendezője és Gertrud királyné égi megsemmisítője: ifj. Horváth István és Tóth Kata életében. Két rajongó és tehetséges fiatal lélek tűnik el a dráma mélységében, shakespearei záróakkord, megnyílik a kettős sír az ótódik felvonás fináléjában, felhangzanak a gyászzené megrázóan komor akkordjai...
...záró éj királyi... A többi néma csönd...

Horatio bucsuzó szavai szólnak Hamlet telefonál — ahogy tízszor is hallottuk, hogy az ifjú rendező intónálja a tragédia színpadi záróakkordját. Horatio szavai, amelyet megrázóan hangolt meg az ifjú rendező, most a kettős dráma záró szavai. A többi néma csönd...
A két ifjú léleknek nem adatott meg, mint Hamlet királyfinak, hogy elérjék életük trónját, végtelen elhatározással szívükben, még elborították a trón lépcsőjére és amin Hamlet királyfinak a rendező könyv szerint, rájuk is ráomlik a tragédiából megváltó örök élet ezüstfehér sugara.

Két fiatal diák találkozik

A kettős drámának alig több, mint huszéves előzetesait szombat este holtan találták a budapesti Carlton-szálló egyik szobájában. A végtelen rajongásba és végtelen dilemmába elcsodolt két fiatal diák előfordulást írt, mire rájuk nyitották a szállodal szoba ajtaját, egyik sem mozdult többet. Az egyik halott: az alig 21 éves Tóth Kata, a szegedi egyetem egyik legkiválóbb tehetsége harmadéves végéshallgatója, kárának egyik büszkesége és az alig 22 éves ifj. Horváth István, a szegedi egyetem bölcsész-karának kitűnő másodikéves diákja, egyik legszebb jövő előtt álló ifjú egyénisége. Az asztalon csak a gyorsan felébredő maradványait találták a végtelen pohárban és két néhányóra svare levetelt az egyiket a lány írta szüleinek Szegedre. Tóth József órák és ókzerednek, a másikat az ifjú apjának. Horváth Istvánnak az OMKE országosban ismert főtitkárának. A fiatal diákok elbucuztak szeretteiktől, az ifjú bölcsész csak annyit tett hozzá a bucsú perceiben, hogy életük legszebb évét töltötte a szegedi egyetemen, ahol szeretettel, megbeszéléssel vetők körül.

A végtelen utra sodort két fiatal lélek a szegedi egyetem falai között ismerkedett meg az elhunyt tanár során, amikor ifj. Horváth István a Forth Miklós-egyetemre került és Lohárd lelkesedéssel kezdett tanulmányaihoz. Sik Sándor tanár úr egyik legszebb jövő leíró novelláinak író. Irodalmi embernek indult az első percekben, el akarta végezni a bölcsészteret, de egyetemi percig sem lett le arról a hitéről, hogy a zsinba, a színpad embere lesz. Tanult, bölcsészettel, irodalommal, elméleti tudományokkal foglalkozott, hogy jó rendező lehessen. Ez a lobogó, a színpad felé érzett rajongása vezette az ifjúsági megmozdulások felé is ebben a forró rajongásban jutott el a Hamlet rendezéséig is.

A rövid egyetemi munka alatt került ismerettségbe a másik kivételes tehetség és rendkívüli egyéniségű diákkal, Tóth Katával, akit más kö-

zépiskolái alatt a legkiválóbb képességűnek ismerék, aki előtt a legszebb végzettség végzettség tanulmányait társai közül már a szegedi leánygimnáziumban, ahol nemcsak képességeiket tanulni és társai szerették is köztelenül, vidám pajtási és baráti. Nem volt olyan momentuma a diákléteben ne vett volna részt vidám, szíves és az utat csak tovább folytatta, ahol hamarosan mint a legkiválóbb végéshallgatót ismerték, fáradságoval készült, hogy tudományában jól lóssággal egyik büszkesége volt az példaadó pajtása minden társának.

A két rajongó lélek hamarosa egy mást, meleg szeretetteljes pajtás lett közöttük, amely csakhamar szerelmévé mélyült. Ebben az érzékben már együtt a Hamlet-előadás is. Horváth István mint a nő lélek stílusát, égi vöröse parókában játszott let nyílnak alakját. Már az elvárhatározták, hogy örökre egymáshoz fűzött és már akkor megállapodtak rótt, hogy alig husz éves koruk elteltekor kötnék. Horváth István nem is hagyta a szerelmét végével Szegedet, hogy a nyáron is szerelmé közelében maradjon, végre is csak szülei ísmételt sürgetésére tért vissza Pestre. A szülők mindkét részről figyelmeztették, hogy bár nem lesz majd kifogásuk a házasság ellen, ha majd elvégzik egyetemi tanulmányukat, de lehetetlen, hogy huszéves korukban házasságra lépnek akkor, amikor még nem ismerik és nincsenek kint az életben. A fiatalok akkor tudomásul vették az aggódó szülői órást, de elhatározták, hogy ha végeznek tanulmányukkal, házastársak lesznek.

A szerelem tovább mélyült és új lángra kapott, amikor most szeptemberben, az új tanév kezdetekor ifj. Horváth István visszatért Szegedre. Bár ekkor a többszöri aggódó órást tiszteletben tartva, csak ritkábban keresték meg egymást, de mint most a két holttest előtt kiderült, a két fiatal lélek nem tagított attól, hogy házasságra lépnek.

A végzetes ut

Mindent gondosan elkövetkeztek és kitervezték, át akarták hidalni minden akadályt. Végre is elhatározták, hogy Budapestben házasságot kötnek és erre a hét utolsó napját készítették elő. Azokban a napokban, amikor Horváth István előbb a vasárnap csongrádi diákszínjátzó-estére, majd a keddre hirdetett sőt magyar halhatatlanság előadására készült, elhatározták, hogy a csongrádi utazás és a hangversenypróba helyett Budapestre utaznak és ha lehet, egybekelnek. A keddi hangversenyre már nem kerülhet sor. Pénteken Horváth István néhány sort írt barátnak, köztükből ezekkel a szavakkal:

„Most már semmi baj, minden jóra fordul. El kell utaznom, Isten veletek...”

Körülbelül ugyanebben az időben Tóth Kata felkereste Bakó László református tiszteletest és sürögösen beszélni kívánt vele. A végzettség tartozik az is, hogy éppen ebben az időben nem beszélhetett Bakó lelkesével, akinek sürögösen egy nagy befutott kellett felkeresnie. Azt az üzenetet kapta, hogy a tiszteletes egy óra múlva otthon lesz, keresse fel akkor. De erre már nem került sor. Egy óra múlva a két fiatal lélek már uton volt Budapest felé.

Pénteken már észrevették az egyetemi intézetben, hogy a máskor oly ambiciózus, pontos és lelkes gyakornokjelölt nem jelen meg. Máskor

KEDD, 1941. OKTÓBER 21.

FERENCJÓZSEF

Megrendülten, de Isten akaratában megnyugodva közöljük, hogy

ifj. Horváth István

barátunk és diaktársunk 18-án tragikus hirtelenséggel elhunyt.

Temetésének időpontjáról a szegedi lapokban értesítünk mindenkit.

BARATAI ÉS DIAKTÁRSAI.

a szállodal szobában.
Az utolsó írásuk, amellyel bejelentették magukat a szállodalban, megrázó levetelt vet egész fiatal életükre. Horváth István szívesnek és feleségének jelentették be magukat Szívesnek... aminek Horváth István egész ifjúságában készült és amelynek beteljesülését nem érthette el.

A többi néma csönd...

A fiatalok megrázó tragédiájának híre Szegedre a vasárnap reggeli órákban terjedt el, mindenütt mély megdöbbenést és fájdalmas gyástról. Tóth Kata szüleit a drámai órákban elfelejtették értesíteni, vagy senki sem vállalkozott leírni, hogy a hirt a szülőkkel közölje. Tóth Józsefnek szemérvény, büszkeségük volt idősebb leányuk, aki előtt a legszebb jövő, hivatást láttak. Annál nagyobb volt örömkö leányuk értekezésben, munkájában, egyetemi kitüntetésében, mert kisebbik leányuk is a legkiválóbb diákok közé tartozik, és is tisztá feles eredményével végezte a szegedi leánygimnáziumot, amelenek egyik büszkesége volt, az érettségi után Budapestre került, a testnevelési főiskola hallgatója lett, mint az ország egyik legkiválóbb tornász-leánya. A szülők csak vasárnap, a délutáni órákban értesültek a tragédiáról. A hír hallatára a fájdalom súlya alatt összeroppannak a szülők, akik legfőbb leányukat veszítették el a sors villámcsapása alatt. A hír közeli vétele miatt csak hétfőn reggel utazhattak Pestre és amikor ezeket a sorokat írjuk, apa és anyja ott tartózkodik leányuk holttestével melletti.

Az első hírek arról szóltak, hogy mindkét holttestet Szegedre hozták és itt helyezték őket közös sírba. A szándék nem valószínűtlen meg, a hétfő esti közlések szerint Tóth Kata és ifj. Horváth Istvánt Budapestben temetik el. A dráma utolsó akkordjánál jelen lesz a szegedi egyetem, a bajtársak, a pajtások, az egész diákvilág, külön társaságuk küldötteire, hogy könnyek között, fájdalmas némasággal vegyék búcsút két huszéves rajongó fiatal lélektől, akiknek holtteste fölött egy megrázó shakespearei sorstragédia teljesedett be.
Ahogy Horatio búcsúzik Hamletől az ezüstfehér szuvarak kövéjében: „Jó éjt két rajongó.

Megszomorodott szívvel közöljük, hogy

Tóth Katalin

barátunk és diaktársunk 1941. október 18-án tragikus hirtelenséggel elhunyt.

BARATAI ÉS DIAKTÁRSAL

TÓTH KATA

ifj. HORVÁTH ISTVÁN

Rónai fo

SZEGEDI HÍD

NYITÁSI ÉRŐ SZEGEDIEN
ORTHY MIKLÓS EGYETEMI

Szűtőkben legyen a Haza, s ha kimondani szükség.
Tetteik zengjék nagy diadalmi nevét!

1941. május hó.

Szegedi Híd

NAGYURUNK ELŐTT

...a Szegedi Egyetemi Ifjúság
...a híd szimbólum. A híd embe-
ket, közösségeket, feleke-
zeteket, társadalmi osztályokat, né-
ket köt össze; a híd önzelle-
l szolgál úgy szolgálja az embe-
retet, ahogyan a legenda szent
istófőjét mondja; a híd a maga
bán áll; magától akarja az
ereket szolgálni, nem ugrócska-
ja, vagy szerkezetéből kőből lona
kínke; a híd bátor; nagy
ügyek fölött lelt nagy erő-
t; a híd nagyvonalú; égre
és mélységbe tekint. A szegedi
melny magyar (talajból
keményen); a szegedi híd ma-
embereket hozza a hátán:
magyarokat szolgál; a szegedi
híd a Délvidéket köti össze a
triánomi rommál; ha sárga Újse-
dre, már a Bándában vagy; szeg-
nagy szimbólumú nővérek;
egész Magyarországot
köti össze a triánomi rommál; a szegedi
hidról merték le a magyar-
honokat támogató ellenséges
püldéket.

Fümlősségű Kormányzó Urunk előtt a következő
hívtallást tette a M. Kir. Horthy Miklós-Tudományegye-
tem megnyitó ünnepségén a Szegedi Egyetemi Ifjúság:
„Az egyetemi ifjúság a: Köszönti az új otthonát, az
új magyar egyetemet hitet, bizalmat, szeretetet. — A
baloldari és könyvtári munkák, a szerkesztőbörök és
a kárpátjai harcos ifjúságának az az első mondan-
valója a magyar történelem őtök egyeteme számára,
hogy keresztények vagyunk és ez a kereszténység
azt jelenti, hogy megtanultuk az evangéliumból Krisztus
Urunk szavát:

„Aki a legközelebb akar lenni keresztnek,
az szolgálja a többieknek a legjobban”.

És magyarok vagyunk. És a magyarság azt jelenti,
hogy megtanultuk Arany és Vörösmarty szavát és tudjuk,
hogy

„Ha minket is elfű a sors zivatarja,
Nem lesz az Istennek soha több magyarja”,
és hogy

„Lgyen minden magyar utód,
Különb ember, mint apja volt”.

Igen: emberrel és magyarból magyarok akarnak lenni:
a mai magunknál mindig különbek!

Ezért kell nekünk a templom mellett a nagy magyar
műhely, ahol az igazságot keressük, ahol az igaz-
ság szent, alakióssok magunkat és az egész magyar
életet: ezért kell nekünk ez az egyetem!

Ezért jövőnk be olyan örömmel a most megnyit
kapukon, a kedves régi és várakozó örömmel fogadott új
professzorunk elé. Olet így köszöntjük, mint a mun-
sálban mellettünk álló idősebb testvért.

Ezért állunk hiálával jeli szívvel és nagy-nagy kö-
szönettel azok előtt, akik az egyetemünket megterem-
ték és a legnagyobb hódolattal és köszö-
nettel az első magyar ember előtt, Magyarország Fő-
ispánja előtt.

A híd számunkra, magyarok
mára: Széchenyi élet-munkája
még jobban a szívünkben a
szimbólum a nem kiálló, hanem
tekken megmutatók hazasze-
retet; az igazi országépítő
szimbóluma.

Híd akar a Szegedi Egyetemi
úság lenni. Szegeden, az Egye-
men már hídla nemesült az egye-
ni ifjúság különböző csoportjai,
rai és előfolyamai közt, és hídla
ifjúság és a professorok közt.
Idő akar valni a Tanárképző
iskola és minden magyar egye-
ni ifjúsága közt. Miel hiva-
rendi alapon épült meg,
Idő avatott társadalmi osztá-
lyok közt, mert annak a hivatás-
ni államnak a gondolatát vál-
ta, amely társadalmi osztályok
lekedése nélkül való állam lesz.
Ha ezt a nagy hivatást be tud-
tölteni, akkor ez a szerep a
ultrából a jövőbe loval
magyar hídla lesz.
Adja meg az Urunk, hogy
kugyan azra váljunk!

mélősségű Kormányzó Ura előtt állunk. Az Ó neve
jelent számunkra ezt az új magyar egyetemet. Az Ó ne-
vével indultak innen Szegedről a magyar ifjúság ezzel új
országot teremteni és az Ó nevével indultak majd innen
észlelő-re szőn és szőn a magyar élet munkájára fel-
készülni.

Mert jól tudjuk, hogy az egyetemünkkel még csak a
malom áll és a professzorainkkal a malom mesterei. A
ista bíráit mi hordjuk a malomba és mi vigyázunk
majd munkás kétköznapokon és virrasztó éjszakán, hogy
olyan lisztet ontson a malom, amelyből áldott, magyar
életet jelent kenyér lesz! És mi vállalkoz a szőlők és
virrasztók nagy munkáját és felelősségét. Hitel! hisz-
szük, hogy csakugyan élet fakad majd itt: magyar élet
— és valljuk Adyval:

„Vagy boldogok vagyunk s élvezünk egy szál.
Vagy ez a mi hitünk valóságára várjuk”
Isten minket így segítsen!”

Es azért folyik ez a munka: jár a malom. S mi most
megállunk Nagyurunk színe előtt, és ilyen szóval kö-
szönjük:

Nagyurunk! Azt, amit ebben az esztendőben, mun-
kakedvben, igazságkeresésben, egymást-segítésben, szak-
ismeretben, magyarságtudásban, litokörbölésben, fe-
lelősséget-vállalás-tudásban, áldozati-észségben megterem-
tettünk a lelkiünkben, Nagyurunknak ajánljuk fel. Nagy-
urunktól kapjuk hozzá a példamutatást, az indítást. Fel-
ajánljuk magunkat! Alkoss bennünket a Nagyurunk-
kormányozta magyar élet hajóján oda ahol éppen kellünk,
vállalhó! Ha kell, betonerződök ellen rohanunk, ha kell,
munkát önként kezdjük. Ugy dolgozunk, hogy egész
börök lehessünk, bárhová állt. Mert tudjuk, hogy egész
Magyarországot csak egész emberekkel lehet föl az égig
felépíteni. Így köszöntjük Nagyurunkat, így hódolunk
Előtte

DÉLRE NÉZÜNK

a Kormányzó Urunk újabb nagy tette — hazahozta vé-
reink felé. Azt üzenjük nekik, hogy nagyra nyitunk egye-
temünk kapuit is, és a szívünk ajtaját is, hogy befogad-
juk őket.

Az egymásra sokáig vörök nagy távolban-érezéssel
nézünk eddig egymás felé. Most beérőnek majd hama-
rosan hoznak s mi a lelkünk szívével hívjuk be
őket; csakhogy megjutereik! Isten hozta! És az Isten áld-

jon meg Benneteket, hogy ige megmaradatok olyan
mestere, útvonal is testvérünknek, aki hazavágyik.

Nekünk nem volt olyan nehéz hazavágni Benneteket,
mert mi lithon voltunk, Ti hozzatok meg földszórt a Bal-
kán és Idegenek laposa azt, ami addig Nektek is lithon
volt. Ti megis várátok munkás várakozással és nem kel-
lett csaldnotok lithon vagyok. Gyertek!

A TARTALOMBÓL:

Szent-Györgyi Albert:	A SzEi-ről.
Tamási Aron:	Időszert tanítás.
József Attila:	A betűk sivatagában.
Halasy-Nagy József:	Az Egység.
Kristó-Nagy István:	Új szellem Szegeden.
Nyikos István:	Hic et nunc.
Szász Károly:	A színészek helyzete a társadalomban.
Kiss Ottó Miklós:	Isten. (vers)
Szabolcsi Gábor:	A szegedi vár alatt. (vers)
	A délvideki egyetemi hall- gatók sorsa.

Szerkeszti:
SZABOLCSI GÁBOR és IFJ. KRISTÓ-NAGY ISTVÁN
Szerkesztőbizottság tagjai:
Nyikos István, Vajda Ernő, Szász Károly, Kiss Ottó Miklós, Szendery Attila,
K. Kiss Ilona, Szentmártony Lajos, Jankó Géza, Eözlös Zoltán, Dömötör László.
Minden cikkért írója felel.
Felelős kiadó: ifj. Greguss Pál.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Központi Egyetem.
Ára:
SzEi-tagoknak: 20 fill., professzoroknak: 1.— P, mindenki másnak: 40 fill.
Nyomta: ABLAKA GYÖRGY könyvnyomdája, Szeged, 1941.

A Szegedi Híd első lapszáma
1941. májusban jelent meg.
(Szent-Györgyi rektorsága alatt ez az
egy lapszám jelent meg)

Szegedi Híd

(Szabolcsi Gábor és ifj. Kristó-Nagy István írják az indító vezércikket)

„A Szegedi Híd a neve a szegedi ifjúság lapjának. A híd szimbólum. A híd felekezeteket, közösségeket, embereket, társadalmi osztályokat, népeket köt össze. [...]

Nem kiabáló, hanem tettekben megmutatkozó hazaszeretet, az igazi országépítés szimbóluma. [...]

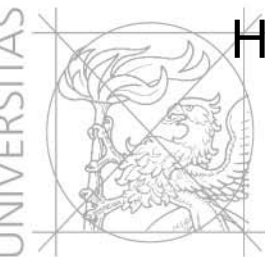
Híd akar a Szegedi Egyetemi Ifjúság lenni. [...]

Szegeden az egyetem már híddá nemesült az egyetemi ifjúság különböző csoportjai, karai és évfolyamai közt és híddá az ifjúság és a professzorok közt. [...]

Híddá akar válni a tanárképző főiskola és minden magyarországi egyetemek között. [...]

Híddá avatódott társadalmi osztályok között, mert annak a hivatásrendi államnak a gondolatát vállalta, amely társadalmi osztályok tülekedése nélkül való állam lesz.”

Szegedi Híd 1941. május, 1. oldal

A SZEI-ről

Üdvözlöm a „Szegedi Hidat”, az ifjúság lelkének a SZEI életének ezt az új megnyilatkozását.

Ez a „Szegedi Hid” talán eljut majd olyanokhoz is, akik az ifjúság iránt komolyan érdeklődnek, de a SZEI-t nem, vagy csak hazug híresztelésekből ismerik. Ezért hadd mondjam el röviden, mi ez a SZEI és mi a célja.

A SZEI célja, hogy kitöltse egy eddig fájdalmasan tátongó nagy űrt az egyetem és ifjúsága életében. A SZEI célja, hogy lehetővé tegye, hogy az egyetemen az ifjúság otthonát lelje, ott egy derűs diákkör keretében belül a hazának hasznos, felelősségtudó, táglelkű és szellemű, alkotni és áldozni-vágyó, öntudatos polgárként nőhessen. Amíg az egyetem csupán a rideg tanterem és vizsgapadok sora, amíg a tanárt tanítványától elválasztó szakadékként választja el a katedra és a diák szétválasztott lézengő üres idején, addig csak egy szakképesített szellemi proletariátust nyelhet. A SZEI maga is egy hid, hid a diák, tanára és egyeteme között, hid a diák, a felelősségtudó, gazdag és tágas élet, a nemzeti hivatás között.

Hogy a diákság eleget tudjon tenni nagy nemzeti hivatásának, ahhoz kell, hogy büszke tudatára ébredjen diákságának, hogy a diák a diákkal egy egységgé fogjon össze, melyben maga alakítja, maga vezeti a saját életét, melyben mint egy kis lezárt társadalomban lehet, melyben megismerkedhet az emberi együttélés törvényeivel, melyben maga bővítheti lelkét és tudását. Azután ha a diákság egy ilyen egységgé forrt össze, mely elég erős, hogy a maga helyét és jogait is kiküzdje, akkor ennek az egységnek össze kell fornia egy nagyobb, tágasabb egységgé a maga professzoraival és egyetemével. Ez az egység Szegeden megalakult, és az egyetem ma itt csakugyan alma mater-e, búrátja és otthona a diáknak.

Ennek a SZEI-nek a szelleme magyar, nemzeti és keresztény. A mi hazafiságunk példaképe egyetemünk patronusának és Telekiének a hazafisága, az áldozatos, munkás hazafiság, melyet élni és nem hanyagolni kell. Ennek a hazafiságnak egyik első tétele, hogy mindenki teljesítse a kötelességét ott, ahol áll. A diák első kötelessége, hogy magát művelje, fejlessze, tágas lelkű és szellemű igaz magyar emberré, aki majdan kivetheti a maga építő részét nemzetiünk nagy hivatásából. Üres lelkű és szellemű, csupán han-

goskodó hazafiakból vajmi kevés haszna van a hazának.

A SZEI központja egy tágas, egyszerűen, de létszerűen berendezett diáktárház az egyetem központi épületében, ahol a diák pihenhet, olvashat, szórakozhat és diáktársaival találkozhat. A tágas előszobából háromfelé visz az ajtó. Az egyik visz a játszótérre, ahol zöld ping-pong asztalok állnak. Mellette a derűs, nagy olvasó és társalgó. A harmadik ajtó megett egy derék altiszt már fillérekért tápláló eleséget és üdítő italokat ad. Kártya, alkohol, vagy illetlen beszédnek nincs helye a falakon belül.

A SZEI-t a diákok választott tanácsa vezeti. Itt minden a diáké. A SZEI-n belül azután, érdeklődésüknek megfelelően, a diákok munka-közösségekbe csoportosulnak. Ilyenek: az énekhar, a cserkészcsapat, a színjátszó társaság, a most alakuló sportegylet, stb. A diákság közös nagy problémáira a vezetőség az időnként rendezett közös vitáinál összehívja a figyelmet. A vezetőség gondoskodik a szórakozásról, ahol vidámság uralkodik és nem kell kölcsön-frakk.

Nekem nincs részem a SZEI vezetésében. A SZEI-t nem is én alapítottam, az a diákság lelkéből fakadt, én éppen csak kezdetben nyújtottam segítséget, hogy a diákság magára találjon, diákságának, közösségének és felelősségének tudatára ébredhessen, de elvem az volt, hogy diáknak önmagát kell vezetnie, és most már csak azon munkálkodom, hogy minden, a diákságot érdeklő ügy lehetőleg a diákság kezébe tessenek le. Ennek megfelelően a vezetést is a diákságnak adtam át, amint arra a megfelelő szervezet megalakult.

A SZEI szellemét én legfeljebb csak egy irányban kívántam befolyásolni: hogy a mi hazafiságunk ne legyen hangoskodó, a szent eszméket ne koptassuk örökös hangoztatásuk által jelszavakká, hogy megszokjuk, hogy érzéseinket ne szavakba, de cselekedetekbe öntjük. Ez sok félreértésre adott alkalmat a személyemet és a SZEI-t ezért sok méltatlan támadás érte. Támadásra el voltunk készülve, mert egy önálló és öntudatos diákság kialakulása sok érdeket sért. Sajnálatos, hogy támadóink közül egy sem jött le közben, hogy csakugyan megnézzék, hogy mit csinálunk, pedig mi mindenkit szívesen látunk, aki az ifjúság iránt komolyan érdeklődik. Mégis, ezeknek a méltatlan támadásoknak a szótlán elviselése volt talán rektorságom legnehezebb része. De csak az nem esik le a lóról, aki nem ül föl rája; csak azt nem támadják, aki nem csinál semmit. Ezt mind bele kalkuláltam abba az áldozatba, amit az egyetemért és ifjúságunkért hoztam, mikor laboratóriumomat odahagytam és a rector-széket vállaltam. De meg volt az én jutalmam is: ma a diákarcon több a mosolygás és a hallgatók többet nem „alázatos tiszteltet”, hanem szeretettel köszöntönek, és tudom, hogy egy kavicsal én is hozzájárultam egy jövőre jobb, igazabb és magyarabb Magyarország épületéhez.

ellenértékül. És azután: mint több helyen hangsúlyoztuk, lapunk elsősorban a szegedi egyetemi ifjúságnak, bizonyos mértékig az ország egyetemi és felső-középiskolai fiatalságának fordított. Már pedig a meglévő lapok közül egy sem vállalhatja, hogy nemzetpolitikai, vagy művészeti mondanivalói mellett külön foglalkozzék a szegedi egyetem ügyével, még akkor sem, ha kimondottan főiskolás lap, mint pl. a Fialatok. Ennél inkább lap sem, mely a legfiatalabbaknak adná a legtöbb teret. A mi lapunkba az egyetem diákjain kívül csak egy-két professzor ír és minden alkalommal közöljük a mi nemzedékünk egyik szellemi vezéralakjának cikkét, mai számunkban Tamási Aron tanítását.

Ha ennyire egyetemi lap a »Szegedi Hid«, miért terjesztik az egyetemen kívül is? Két okból. Az egyik: reméljük, hogy tudunk olyat is mondani, ami nemcsak egyetemünk és a környező városok fiatalságát, de az egész magyar szellemi életet érdekli. A másik pedig: meg akarjuk mutatni, hogy a nemzeti újjáépítést szűk körben kell kezdeni. Példát akarunk állítani munkánkkal az ország ifjúsága elé. Fialatok próbáljátok meg! Ti is saját iskolátok, egyetemetek ügyeit rendezesd, teremtsétek ott magyar szellemet s csak akkor beszéljétek országos problémák megoldásáról, ha saját környezetetekben megkezdétek a munkát. Lehet, hogy sok mindent rosszul fogunk csinálni, de jószándékunkat többé senki kétségbe nem vonhatja. S ez a szándék, amit be akarunk mutatni a Szegedi Hid számaiban.

Lapunk sok tekintetben az 1937–1938-ban megjelent HID című lap nyomdokain akar haladni. Nagyjából ugyanazt a szellemet képviseljük, amit ez a Kovács Imre által szerkesztett folyóirat, persze kiküszöböljük tulzáseit és a jelen helyzethez alkalmazzuk állásfoglalását.

Azonban lesz egy lényegbevágó különbség, melyre már fentebb utaltunk, s ami a Hid-től, Magyar Utól, Magyar Élettől megkülönbözteti lapunkat. Ezt kifogásolni is lehet: nem annyira »komoly«, mint ezek. Mi nemcsak irodalommal, társadalmi, politikai, művészeti, társadalmismereti kérdésekkel foglalkozunk, hanem elsősorban az egyetemi élettel, s a magasan szárnyaló, komoly mondatok mellett vidámságot, derűt, magunkbizást is lehetne ebben a lapban. »Komoly folyóirat« nem írhat ilyeneket címlapjára: »Diákoknak húsz fillér, Professzoroknak 1 P. minden másnak 40 fillér.« Mi meg tesszük, mert miért ne tréfáljuk meg néha professzorainkat

Szegedi Hid
1941. május 2p

Végjáték

A centrumból a perifériára

Fiatalok a történelem viharában

A SzEI nem tűr meg tagjai között zsidókat, vagy zsidószármazásúakat

A szombati nagygyűlésről csak keddre adnak ki hivatalos nyilatkozatot

Szeged, március 29.

Ismeretes, hogy a szegedi egyetemi ifjúság donsült egyesülete, a SzEI körül már megakulása óta élénk vihar tombol. Az egyesület, mely a nóbél-díjas rektor legfőbb védnökge alatt működik, a jobboldali lapok részéről németlen támadások érték, mire a szegedi és városi liberális-zsidó lapok siettek baráti vállrovetésben részesíteni a klub-életben feloldódó egyetemista alakulatot. A fajvédő lapok nehéényezték, hogy a SzEI nem állítja első vobba az egyetemi ifjúság gyökeres nemzeti rekvéseit, így például többek között a zsidórdést sem. Szemére vetették azt is, hogy világzetileg kevésbé igényes tagjait tömöríti magába.

A liberális hozsánmazások után a nemzeti zésű közvélemény nem csekély meglepetéssel

Parfümök, kölnivizek, puderek,

összes kozmetikai cikkek legolcsóbban beszerezhetők
Bényi illatszertár Tábor-utca 7. szám.
Városi adóhivatalai szemben.

ttá, hogy a SzEI támogatói sorába — fo-
dott, avagy fogadatlan prókátorként, ezt nem
djuk — már a marxista Népszava is be-
pett. Mindez pedig a nélkül történt, hogy a
EI jónak látta volna a filozemita döngölözések
sszautasítását. Ilyen körülmények között nem

csoda, ha a közvélemény nem a legtisztábban lát
a SzEI-t.

Miről volt szó a SzEI szombati nagygyűlésén

Az egyetemi ifjúság új tömörülése, amint már a Szegedi Új Nemzedék jelentette, szombaton délután tartotta nagygyűlését, hogy állást foglaljon a SzEI-t ért legutóbbi támadások ügyében. Miután Szeged város közönségét kétségtelenül érdekli minden olyan kérdés, amely a SzEI körül nyilvánul meg, a Szegedi Új Nemzedék is elküldötte munkatársát az ifjúságnak erre a megmozdulására. Legnagyobb sajnálatunkra azonban, nem közölhattünk tudósítást a gyűlésről, mert Szent-Györgyi Albert rektor, a SzEI tanárelnöke, úgy határozott, hogy a gyűlésen a sajtó képviselői nem jelenhetnek meg.

diáknagygyűlésen kell tartakoznia a vadak ellen. A sajtó mellőzése aligha járul hozzá a közvélemény helyes tájékoztatásához.

Tessék nyíltan színt vallani! Az egyetem ifjúsága s a város, de az egész ország közvéle-

„...Ismeretes, hogy a szegedi egyetemi ifjúság újdonsült egyesülete a SzEI körül már megalakulása óta nagy vihar tombol. Az egyesületet, mely a Nobel-díjas rektor legfőbb védnöksége alatt működik, a jobboldali lapok részéről ismételt támadások érték, mire a fővárosi zsidó és liberális lapok siettek baráti vállveregetésben részesíteni a klubéletben feloldódó egyetemista alakulatot. A fajvédő lapok nehezményezték, hogy a SzEI nem állítja első sorba az egyetemi ifjúság gyökeres nemzeti törekvéseit, így például, többek között a zsidó kérdést sem.”

Szegedi Új Nemzedék 1941. március 30. 8. oldal

A vallás és közoktatásügyi miniszter 1941. február 26-án kelt 35144/--1941.IV. sz. rend. Az egyetemi ifjúsági egyesületek újraszabályozásáról (tagság)

**=> módosították az Alapszabályt
„Rendes tagjai lehetnek a szervezetnek
mindazok a m. kir. Horthy Miklós
Tudományegyetemre beiratkozott
keresztény származású rendes
hallgatók, akiknek személye sem
nemzeti, sem keresztény erkölcsi
szempontból kifogás alá nem esik.”**

**CsML VIII. 5. (Horthy Miklós Tudományegyetem Raktári Hivatal iratai)
7. doboz 870/1940-41.**

„S mert mi nem ragasztottuk ki ezt minden utcasarkon és nem üvöltöttük torkunkszakadtából és féltéglával, melletverő hősiességgel, megrágalmaztak minket, hogy nem vagyunk keresztények és magyarok. Pedig éppen kereszténységünkől következett, hogy nem vertük nagydobra. Mi így tanultuk az evangéliumból: „Ne kürtölj magad előtt, mint a képmutatók teszik a zsinagógákban s az utcákon, hogy dicsérjék őket az emberek.”

És így tanultuk az egyik legnagyobb magyar tanítótól, Vörösmarthy Mihálytól: „Szűtőkben legyen a haza, s ha kimondani szükség, tetteitek zengjék nagy diadalmi nevét.” – „Szeresd a hazádat és ne mondd!” De idézhetnénk erre minden nagy magyar prófétától. Lám, Ady sem kiabálta naponként a világ négy tája felé és „ködevőknek, magyarkodóknak mondta” azokat, akik viszont jól értik kiabálni.”

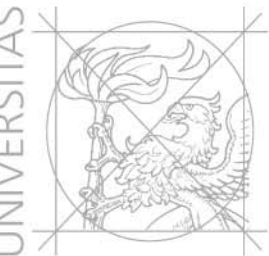
S.Gy. Szegedi Híd 1941. május 7. oldal

**„Aki faji vagy nemzeti gyűlöletet hirdet,
ellensége hazájának!”**

Szent-Györgyi Albert, 1941

EGYSÉG, ERŐ SZEGEDEN
HORTHY MIKLÓS EGYETEM!

SZEGEDI HID

A múlt elesett hatalmunkból,
a jövődének urai vagyunk.

1941. október hó.

A HIDON

dübörögni rohant át a város augusztusi éjszakájában egy katonai gépkocsiszlop. Ahogy a sok kisebb-nagyobb kocsit mind messze előre rúdtotta a fényét: valamennyi egybekapcsolódott a fényöntő lámpája sutszára. Olyan volt, mintha egyetlen felolvasás lenne nagy, fényzuhattal körülvett ember-szállító gép száguldása a végtelenbe a hidon át.

Munkájuk kocsit egyetlen nagy fény-akaratú nézett előre és egy-egy tette magát az Ozloppal.

Irányát mindnek az előfutó gép adta meg. S bár meg-meg-mocogott mindegyikben a Rossz, hol jobbra, hol balra húzta kifelé a Sorból, a kocsimozgató Esz és Akarat vállalta az Irányt.

A Szegedi a Munkáját neki-adta mind az Ozloppal. Nem maradt te egy se, de nem is ugrott neki egyik sem ereje-főtálatól, többi lehagyni a másnak.

A Fényt mindegyik az Ozloppal vette. A legfényesebb fény a hozzá legközelebb állókat érte, de messze előre, Mindre szórta, hogy mindet széppé, fényessé ragyogja.

Az Egy Kocsi az Irányt vállalta, a Munkáját adta Fénnyel szolgált a Kocsi Nagy Közösségét.

Az Ember ott állt lenni a parton. Körülötte folytató sötéttség terpeszkedett, csak onnan, fentről látott Fényt: a száguldó gépkocsiszlopét.

Agyába villant: Mi lenne, ha ez a sok kocsi a szerkesztő röpköző lepkék után futna szórakozni, vagy mi lenne, ha csak egy is megtorpanna?... A maga haladását semmisítene az meg, a az Ozloppal Haladása ellen törne!...

Es mi lenne, ha csak egy is hiú, önző mozgalommal összefordítaná a fényezőjét és a magacsallogatására ontaná a Fényt?

Megszakította az magát (nem látta többé az Ozloppal és az Utat) és nem utatlanos meg a többieknek sem az Ozloppal és az Utat... Megszakadna ott az Ozloppal...

De ez az örült kép csak az Ember agyában oltant meg.

Az Ozloppal dübörögni, fényesen haladt fönn a hidon.

Az Ember nézte, nézte lenni a partól. Aztán az Emberek Ozloppal gondolt, megszédült és elkapta onnan a szemet.

Nagyon, nagyon magosan maga fölött érezte azt a sok kocsiból egygyedű, mozaik magyar celok felé száguldó Ozloppal...

Mi,

a m. kir. Horthy Miklós Tudományegyetem ezidei Rektora, köszöntjük az Ifjúságot!

Utavalól az új tanév elején néhány kérelem és tanács!

Egyetlen pillanatra se feledjétek, hogy annak az egyetemnek lettetek hallgatói, mely

Kormányzó Urunk nevét viseli. Ez a tény kötelez.

Ne feledjétek, hogy Szegedre jöttetek, a Nap Városába, mely jelképezi a magyar akaratát. Ez adja az erőt a nemes munkára.

Gondoljatok szüntelen arra, hogy az ázsiai bolsevizmus vörös hordáival hadakozva testvéreitek piros vére hull odakünn a harcmezőn. Ez késztessen Benneteket idehozza fokozott igyekeztésre.

Mikor az egyetem küszöbét átléptétek, a magyar tudomány legfeljebb csarnokába jutottatok. Nem mindenkinek adatott osztályrészül, hogy e kapuk feltáruljanak előtte. Kiváltság ez, melyet meg kell becsülni.

Katonás fegyelmet, kötelességtudó komolyságot, ifjú szerénységet, rátarti büszkeséget ahol az helyén való, bajtársi és lovagias mo-

dort, hívó hivatástudatot, elsősorban pedig keresztény és nemzeti gondolkodásmódot várunk el minden szegedi egyetemi polgártól.

Irsatok ki körötekből az Egyetem falán belül és kívül minden nyugaltságot, minden közömbös-

séget. Írjakodjatok, hogy a város polgárai, akik annyi áldozatot hoztak azért, hogy itt egyetem legyen, az egyetemi ifjúság minden megnyilatkozásában az ifjú magyar lélek kibontakozását láthassák. Aranyozza be az egyetemért rajongó várost a fiatalok napsugaras derűje, visszhangozzék a jövőért folyó szorgalmas munka üteme.

Míg mi öregek, professzorok, azon fáradozunk, hogy a Horthy Miklós Tudományegyetemet az alföldi magyarság jellegzetes, vezető tudományos intézményévé fejlesszük, ha Ti a vázolt úton haladtok,

igérjük, mindenkor szeretettel készek vagyunk lövekeiseiteket támogatni.

Isten hozott Benneteket, Isten áldja munkátokat

A T A R T A L O M B Ó L:

Koch Sándor egy. ny. r. tanár: Fiatal barátain!

P. Varga László: A Vatikán nyilatkozott

Erdélyi József: Csipkela árnyéka

Zempléni Fodor József: Tanácsadó vén Szeptember

Nyikos István: Tüvis és virágok az egység körül

Kiss Sándor: Parasztság és az egyetemi ifjúság

Kún-Molnár Sándor: Erdélyi Jézusról.

Ill. Kristó-Nagy István: Magyarországi és Egyetem

Szász Károly: Egyetem és színház

Szabolcsi Gábor: A keresztfa Krisztusa szől

„A SZEI büszke arra, hogy az a szervezet vívta ki a numerus nullus iudeorumot, amelyet egy évvel korábban még zsidóbarátsággal vádoltak.”

***(Numerus nullus iudeorum a Szegedi Egyetemen
1942. június 15.)***

DÉLMAGYARORSZÁG

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Megrendítő kettős halálos diáktragédia a Horthy-kollégiumban

Meghiúsult angol partre Boulogne mellett

kedményes német támadó vállalkozások a Donec-vidéken — Lő-
rendezéseket bombázott sikerrel a légierő — Cripps hindu ke-
Amerikai csapatok Indiában

Összeomlott a szovjet utolsó téli offenzívája

Ankarában és Szófiában szinte
gyidőben újabb nyilatkozatok hang-
oltak el, amelyek ismét bizonygat-
ák a két állam jóviszonyát és azt,
hogy egyiknek sem kell a másiktól
artania. Szófiában tegnap egy óra
védelmi gyakorlatot tartottak te-
kintettel az európai háborús időkre,
amelyek azonban nem lépték túl a

tot szerdán este, vagy csütörtökön
adják át Henry Hays washingtoni
francia nagykövetség.

Rundstedt terve

Azzal a hírrel kapcsolatban, —
amiről tegnap már beszámoltunk —
hogy a keleti arcvonal déli szakaszá-
ról Franciaországba küldött Rund-

Hogy ez
mai kör-
alakulat
örülési e-
ja a jel-
mindeni
és mind
bár hel-
arán. E
azzal,

— Eltemették a Horthy-kollégiumi
diáktragédia áldozatait. A Horthy-kol-
régiumban szerdán délelőtt lejátszódott
tragikus eset szerencsétlen áldozatait,
Hegedűs Tibort és Benke József-
et pénteken eltemették, illetve Hegedűs
holttestét pénteken délelőtt be-
szentelték a közkörház halottas házáb-
ban, ahonnan autón Pestszenterzsébet-
re szállították, ott fogják örök nyuga-
lomra helyezni. Benke József temetése
pénteken délután 6 órakor történt meg
a belvárosi temetőben. A szertartáson
megjelent a halott édesapja, Benke Jó-
zsef zsedényi kisgazda és bátyja, aki
római katolikus lelkész. Résztvett a
temetésen az öngyilkos diák néhány

ntá-
va-
alou
edig
TI:
ka-
vet-
ki-
oro-
vis-
t át-
tobb,
szá-
erős
mink
kösz-
öröl-
kban
mint
Csá-
gyer-
lynel
jerve

Szent-Györgyi Albert és a szegedi egyetemi diákegység

felsőoktatási autonómia

hallgatói demokráciakísérlet

egyetemi mikroklíma

egyetemi polgárok

campus-lét

hallgatói öntevékenység

egyetemi ifjúság a perifériáról a centrumba

a reneszánsz ember

A SZEI utóélete, hatása, értékelése

- **Hallgatói demokráciakísérlet (SZFMK, SZEI, MEFESZ, HÖK)**
- **Öntevékeny csoportok**

Énekkar (1925. február 25., 1941-től vegyeskar)

Színjátszó Társaság => Szegedi Egyetemi Színház

1961-1974-es évek (Paál István)

2000-es évek elejétől (Czene Zoltán)

Irodalom

Arnstein, Sherry R. (1969): A Ladder of Public Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, (4): 216–224

Csaplár Ferenc (1967): *A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma*. Budapest: Akadémiai Kiadó

Hart, Roger (1992): *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*. UNICEF

Jancsák Csaba (2010): *Hallgatói élet és ifjúsági szervezetek az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolán*. In. Kiss Róbert – Vajda Tamás [szerk.]: *Az állami Polgári Iskolai Tanárképzős Főiskola története (1928-1947)*. Szeged: Belvedere Meridionale, 117-133

Kiss Róbert Károly (2012): *A Szegedi Egyetemi Ifjúság egységszervezet létrejötte*. In. Vajda Tamás – Kiss Róbert Károly [szerk.] (2012): *Egyetemi ifjúsági egyesületek Szegeden 1919 és 1944 között*. Szeged: SZTE, 101-115

Lengyel András (1986): *Dudar*. Budapest: Országos Közművelődési Központ

M. Kiss Sándor (1995): *Szent-Györgyi Albert és a Szegedi Egyetemi Ifjúság*. Budapest: MTA Szociológiai Kutatóintézet

Szent-Györgyi Albert (1975): *Az élet jellege*. Budapest

Források

Délmagyarország, Szegedi Napló, Magyar Nemzet, Magyar Hírlap, Szegedi Új Nemzedék, Szegedi Híd lapszámai

Vajda Tamás – Kiss Róbert Károly [szerk.] (2012): *Egyetemi ifjúsági egyesületek Szegeden 1919 és 1944 között*. Szeged: SZTE

Csongrád megyei Levéltár

SZTE Klebelsberg Egyetemi Könyvtár

Köszönöm a figyelmet!

Jancsák Csaba PhD,
adjunktus SZTE JGYPK

jancsak.csaba@ifjusagkutatas.hu